

Základní kámen dobra jako střed anthroposofie

Základní kámen Vánočního sjezdu a jeho sociální působení

Máme-li na zřeteli Ahrimanovu inkarnaci, která má brzy přijít a všechny zkoušky s tím spojené, které bude lidstvo musit prožít, získají zvláštní význam sociální vztahy mezi lidmi a především nutnost vytvářet na Zemi společenství zcela nového druhu, jejichž základem bude čistě duchovní impuls. Neboť jestliže se lidé *svobodně spojují na základě čistě duchovním*, mohou ve světě rozvíjet síly dobra nikoli rozhojňené, ale *potencované*, což je nemožné pro jednotlivého člověka. Ahriman, znaje toto tajemství, bude, až se na Zemi vtělí, hledět všemi prostředky svádět a podrobit svému vlivu zvláště *lidská společenství* jelikož ona mohou nejučinněji odporovat jeho moci v lidstvu. Na druhé straně propadne vše, co nebude v sociálním životě prostoupeno duchovním impulsem, nevyhnutelně jeho magickému vlivu. Neboť v Ahrimanově inkarnaci se budou koncentrovat jako v jakémisi pozemském ohnisku všechny tendence zla, které jsou spojeny s okultním významem r. 1998, a proto bude neobyčejně obtížné odolávat jeho svádějící moci.

V Janově Zjevení se na tuto sílu Satana-Ahrimana, svádějícího celá společenství, malá i velká (tj. celé státy), poukazuje v obrazu Goga a Magoga (Zj. 20; 7-8). Proto hovoří Rudolf Steiner „o velikém pokušení, které připravuje Satan ve spojení s Gogem a Magogem“ (GA 346, 22. 9. 1924). Význam těchto apokalyptických obrazů vysvětluje takto: „Přijde doba, kdy Satanova moc dosáhne, následkem jeho snahy zmocnit se intelektuálních sil lidstva, takové síly, že přistoupí ke všem vytvořeným skupinám, takže to bude skutečně tak, že Satanova moc se rozšíří do všech čtyř koutů světa. A tyto skupiny, menší skupiny: Gog, nebo větší skupiny: Magog, ty budou vystaveny svodům satanské moci“ (tamtéž).

Jediné, co bude od samého začátku mimo jeho moc, je ona duchovní a sociální sféra, která se má v lidstvu postupně vytvářet, vycházející z duchovní vědy. „V duchovní vědě se vytváří jiná sféra, v níž něco ahrimanského vůbec neexistuje. A právě poznávajícím přijímá-

ním oné duchovnosti, k níž nemají ahrimanské mocnosti žádný přístup, je člověk posilován, aby se ve světě postavil proti Ahrimanovi" (GA 26, článek „Od přírody k podpřírodě“, březen 1925).

V této souvislosti nabývá zcela zvláštního významu skutečnost, že Rudolf Steiner založil o Vánocích 1923 „Všeobecnou anthroposofickou společnost" jako zcela nový sociální útvar, který pramení výhradně ze spirituálních impulsů duchovní vědy. Tato pravda Společnost Vánočního sjezdu má být v naší době pravzorem takového lidského společenství, které se nejen může postavit na odpor Ahrimanovi přicházejícímu do inkarnace, nýbrž má také ve světě uskutečnit zcela nový princip vytvářející společenství, k němuž Ahriman nebude mít přístup. Jaký že je to ale principů

Když se Ahriman objeví na Západě na samém začátku nadcházejícího tisíciletí, vystoupí v lidstvu jako neoprávněný „kníže tohoto světa" s velkou mocí, autoritou a silou, kterou rychle rozšíří na všechny oblasti dnešní civilizace. Nastane to, co popsal v hlavních rysech Vladimír Solovjov ve svém „Krátkém vyprávění o Antikristovi", a to tak, že vše, co je podrobno silám tohoto světa, propadne nevyhnutelně jeho moci. Pod jeho vliv se nedostane jen to, co od začátku nebude pocházet z tohoto světa, a proto není podle své povahy „knížeti tohoto světa" přístupno. Jinak řečeno, jen to, co pochází z království Kristova, nikoli však z říše Ahrimanovy, bude se to postavit se této moci.

Na to poukázal sám Kristus těmito slovy: „Mé království není z tohoto světa" (Jan 18; 36). Tato slova nazývá Rudolf Steiner v jedné ze svých přednášek „významnými, rozhodujícími" pro naši dobu, počítaje je k „základním slovům křesťanství, která mají jít celým světem jako posvátné impulsy" (GA 175, 13.3.1917). Kristus ale právě proto přišel do *tohoto světa*, kde vládne „kníže tohoto světa", aby v něm upevnil své království, které „není z tohoto světa" a k němuž proto nemá Ahriman přístup. A tak pokračuje Rudolf Steiner v jiné přednášce téhož cyklu v té myšlence takto: „Království Krista Ježíše není z tohoto světa, ale musí v tomto světě působit, a lidské duše se mají stát nástroji tohoto království, které není z tohoto světa" (GA 175, 6. 2. 1917).

To však znamená, že vzhledem k brzké inkarnaci Ahrimana, „knížeti tohoto světa", je nejdůležitějším úkolem vytvářet na Zemi ta ková lidská společenství, do nichž on nemůže vniknout, jelikož bu de jejich základem

něco, co náleží podle svého původu ke království Kristovu.

V tom, co bylo řečeno, máme zcela nový princip vytvářející společenství, který se bude počínaje naší dobou postupně stávat hlavním a jedinečným křesťanským sociálním principem ve veškerém pozemském vývoji. Je to princip lidského společenství, obecnství, které žije na proudu v tomto světě, uprostřed současné civilizace, protože je uvnitř ní jeho hlavní úkol (překonání moci „knížete tohoto světa“), onoho společenství, které však má současně jakožto svůj vnitřní základ něco, co z této civilizace nepochází, pokud ona patří „k tomuto světu“

Právě tento princip vytvářející společenství vložil Rudolf Steiner též do základů Všeobecné antroposofické společnosti, kterou založil o Vánocích 1923, čímž otevřel před celým lidstvem zcela nové perspektivy duchovně-sociálního vývoje. Neboť Všeobecná antroposofická společnost je na jedné straně zcela včleněna do současné civilizace, až do té míry, že byla zanesena do státního registru právnických osob, jelikož její hlavní úkol je v království „knížete tohoto světa“. Na druhé straně jí dal Rudolf Steiner při jejím založení, aby mohla plnit svou úlohu v tomto království a aby přitom nepropadla pokušitelským silám jejího ahrimanského „knížete“, *Základní kámen*, který podle své podstaty „z tohoto světa“ není.

Tento Základní kámen Vánočního sjezdu, který Rudolf Steiner také nazývá „dodekaedrickým imaginativním útvarem lásky“ (GA 260, 25. 12. 1923), pochází z onoho étericko-imaginativního království, v němž se Kristus dnes zjevuje lidstvu v nové, éterické formě. Ze současného království éterického Krista, ze Šambaly, jím plně obnověné nebeské země, odkud čerpali po tisíciletí své síly všichni praví za svěcení lidstva (viz GA 118, 6. 3. 1910), přinesl Rudolf Steiner tento Základní kámen a předal jej Anthroposofické společnosti, aby se v ní stal duchovním základem veškerého následujícího pozemského působení, základem, který nedokáže přemoci ani „brány pekla“ (Matouš 1; 18; Bock).

Když Rudolf Steiner předal Anthroposofické společnosti tento Základní kámen, otevřel jí jedinečnou možnost nepropadnout v budoucnosti, která nadejde již v nejbližší době, ahrimanským mocnostem „knížete tohoto světa“ a tak vskutku splnit svou michaelskou úlohu. S realizací této možnosti je však spojena nejvážnější zkouška, před níž stojí od Vánočního sjezdu všichni antroposofové. Tuto zkoušku lze formulovat takto: Zdalipak se díky duchovní vědě stalo jejich spojení s

Duchem tak konkrétním, že mohou prožívat čistě nadsmyslový Základní kámen jako něco do té míry reálného, že na tom mohou stát v pozemském světě, individuálně i jakožto společenství, jako na neotřesitelném základě^{1^} Jen když Anthroposofická společnost v této zkoušce obstojí, opřevši skutečně svůj celý vnitřní život o tento Základní kámen, bude se moci postupně stávat pro lidstvo pravzorem opravdu křesťanského společenství v epoše duše vědomé (či uvědomující); pravzorem společenství, které je otevřeno pro všechny problémy a naléhavé otázky současné civilizace a které má současně za svůj střed a svůj neotřesitelný základ něco, co přichází bezprostředně z duchového světa samého a je proto ve své podstatě hluboce esoterické. Potom se také mohou v Anthroposofické společnosti splnit slova jejího zakladatele, jimiž formuloval její vlastní úlohu, pro niž byla na Vánočním sjezdu založena: „Musíme mít zcela jasno o tom, že právě naší Společnosti případně úkol spojit největší myslitelnou otevřenost se skutečnou, opravdovou esoterikou“ (GA 260, 26.12. 1923). A tento „základní problém ... musíme“, slovy Rudolfa Steinera, „rozhodnout ve svých srdcích“ (tamtéž), to znamená tam, kam jsme položili Základní kámen.

Duchovní podstata Základního kamene

Když se nyní obrátíme k bytostné podstatě tohoto Základního kamene, otvírají se nám úžasné perspektivy a zcela nové možnosti postavit se v současném světě na odpor silám zla. Rudolf Steiner charakterisoval na Vánočním sjezdu tři hlavní elementy Základního kamene takto: Jeho substance se skládá ze světově-lidské lásky, jeho utváření /Bildhaftigkeit, Gestaltung/ ze světově-lidské imaginace a duchovní světlo zářící kolem něho /Glanzeslicht/ ze světově-lidských myšlenek. Přitom existují všechny jeho tři základní elementy: světlo, imaginativní tvar a substance lásky ve dvou aspektech, v makro-

kosmickém a mikrokosmickém, přičemž podstata jeho působení v lýské duši spočívá ve spojení těchto aspektů (viz GA 260,25.12.1 1923)

Při přesnějším pozorování esoterické podstaty těchto tří elementů můžeme zjistit, že v nich lze nalézt zdroj oněch duchovních sil, s jejichž pomocí lze dnes co nejúčinněji čelit útočení všech tří odpínacích sil proti lidstvu, popsaných na začátku této práce.

Proto, chceme-li se opět obrátit k působení luciferických sil v našem světě, musíme říci: Tyto mocnosti se vždy snaží pokoušet, svádět člověka iluzorním světem fantazie, mlhavého snění a bezpodstatných vidění, bránice mu v tom, aby získal reálnou půdu pod nohama, kterou potřebuje, aby splnil na Zemi své poslání. Proti těmto svodům je nutno postavit jasné a vědomé lidské myšlení, avšak nikoli materialistické, nýbrž proniknuté impulsem duchovní vědy, to znamená myšlení, které díky této vědě mohlo najít cestu k myšlení světovému a v důsledku toho se stát duchovním světlem v nadsmyslovém světě nejblíže k Zemi. Potom může světlo takového světově-lidského myšlení, v němž působí současně síly lidské a síly andělské, přemoci moc Luciferovu v lidské duši.

Podobným způsobem se Ahriman bojí ze všeho nejvíce pravých imaginací, snaže se svést člověka studenou moudrostí pouhého intelektu. Jestliže však člověk hledá za pomoci duchovní vědy cestu od imaginací lidských ke kosmickým, mohou takové světově-lidské imaginace, v nichž působí současně síly člověka a síly archandělů, přemoci v jeho duši moc Ahrimanovu.

A konečně prožije člověk, rozvíjeje v sobě vědomě síly lásky, které mohou najít díky duchovní vědě pozvolna přístup k silám lásky kosmické, jež pronikají působením mystéria Golgoty celý pozemský vývoj (viz GA 148, 2. 10. 1913), prožije ve své duši společné působení sil lidských a sil Duchů času (archeů) a bude s to přemoci v ní touto světově-lidskou láskou také moc supostatů asurských.

To vše se dá formulovat ještě takto: Takovou vnitřní práci se Základním kamenem nacházejí lidské myšlenky postupně cestu k světovým myšlenkám andělů, které potom mohou člověku pomoci přemáhat ve vlastním nitru síly Luciferovy; podobným způsobem najdou lidské imaginace práci se základním kamenem cestu k imaginacím archandělů, které mohou přemoci síly Ahrimanovy; konečně může zčis-

těná a zduchovněná lidská láska, spojujíc se se silami Kamene lásky, nacházet cestu ke světové lásce archeů, která je s to přemoci sílu Asurovu.

Ale to není ještě vše: Kulminací Vánočního sjezdu nebylo jen vytvoření Základního kamene ze tří charakterisovaných elementů, ale i zjevení se *Ducha* v „myšlenkovém světle" tento Kámen obklopujícím, *Ducha*, který je s to vést lidi položivší tento Základní kámen do své duše a do svého srdce, vést je do onoho království Kristova, do Sambaly jím obnovené, kde se dnes uskutečňuje jeho éterický příchod. A z toho *vyplývá*: Tak jako mohou tři hlavní elementy Základního kamene ochránit lidskou duši před třemi druhy odpůrcích mocností, spojených s naší evolucí, před Luciferem, Ahrimanem a Asurou, tak může Duch, přicházející do našeho světa bezprostředně ze slunečního království Kristova, přemoci v ní síly samého Slunečního démona. Neboť v Duchu, který se ukazuje v zářící auře Základního kamene, máme Pomocníka („Utěšitele") seslaného nám pro naše zápolení se silami Soratovými. On je ten Pomocník, kterého zvláště potřebujeme v době třetího objevení se čísla zvířete v duchověhistorickém vývoji lidstva. A tak musíme dnes postavit proti moci tohoto čísla v lidstvu trojí podstatu Základního kamene, jakož i *Ducha* skrze něj se zjevujícího, který nás může obdarovat silami království éterického Krista, nad nimiž nemá moc dokonce sám Sluneční démon.

Všechny uvedené elementy Základního kamene jsou též obsaženy v Meditaci Základního kamene. Proto je tato Meditace nejsilnější zbraní v boji s odpůrcími silami. Máme-li na zřeteli, že v třetí hierarchii, stojící nejbliže k člověku (andělé, archandělé a archeové), reprezentují andělé ve vztahu k pozemskému lidstvu také obě ostatní kategorie duchů k ní patřících, archanděly a archey, to znamená celou třetí hierarchii, archandělé že v ní reprezentují druhou hierarchii, Mocnosti, Síly a Panovníky, a archeové že reprezentují hierarchii první, Trůny, Cheruby a Serafy, potom se tato Meditace pro nás stane výrazem nejhlubší duchovní podstaty Základního kamene.

Neboť první, nejvyšší hierarchie je vedena Serafy neboli Duchy *vše-lásky*, druhá Panovníky neboli Duchy moudrosti, tj. vlastními duchy Sofiinými, sesílajícími člověku ty síly, kterých má zapotřebí, aby vstoupil do světa *imaginací*; a třetí hierarchii vedou Duchové času (ar-

cheové), z nichž nej důležitější je v naší době Michael, velký správce kosmické inteligence - duchovního světla tvůrčích myšlenek všech božsko-duchovních hierarchií.

Tak reprezentují všechny tři hierarchie, které jsou jedna po druhé volány v prvních třech částech Meditace Základního kamene, v tomto upořádání v našem kosmu síly lásky, síly imaginace (imaginativní moudrosti) a síly myšlenkového (duchového) světla, tj. tytéž elementy, z nichž Rudolf Steiner vytvořil na Vánočním sjezdu Základní kámen Všeobecné anthroposofické společnosti. Proto nám mohou první tři části Meditace ve své dvojité mikrokosmické a makrokosmické struktuře pomoci: první část, volající všechny bytosti první, nejvyšší hierarchie, v boji se silami Asury a jeho houfů; druhá část, volající všechny bytosti druhé hierarchie, v boji se silami Ahrimana a duchů jemu sloužících; a třetí část, obracející se ke všem bytostem třetí hierarchie, v boji s Luciferem a jeho zástupy. Neboť pouze bytosti první hierarchie mohou Asurovi uzavřít cestu do našeho těla fyzického, kdežto bytosti, které je reprezentují v třetí hierarchii, archeové (jsou to přece Duchové osobnosti) nás mohou ochránit před Asurovým proniknutím do duše vědomé či uvědomující; podobným způsobem mohou duchové druhé hierarchie uzavřít cestu Ahrimani do našeho těla éterického a archandělé, kteří je představují v třetí hierarchii, nám mohou pomoci překonat jeho moc v naší duši rozumu a srdce /Verstandes- und Gemütsseele/; konečně duchové třetí hierarchie ve svém celku nám mohou pomoci nenechat vnikat Lucifera do našeho těla astrálního, a jejich představitelé, andělé, nám pomáhají překonat jeho vliv v duši pociťující či pociťové.

V poslední, čtvrté části Meditace máme bezprostřední poukaz na toho Ducha, který se nám může projevit ve své realitě ze světelné aury obklopující v duchovém světě Základní kámen. Tato čtvrtá část Meditace začíná slovy:

„Na předělu věků
vstoupilo světlo světového Ducha
v pozemský proud bytostný ...”

Tato slova nám hovoří o tom světovém *Duchu*, který se vylil díky příchodu Krista a díky jeho spojení se Zemí v mystériu Golgoty do celé

„bytotné podstaty Země“. Od této doby působí tento Duch nepřetržitě v zemském vývoji, může však vstoupit teprve v dnešní epoše duše vědomé či uvědomující do plně vyvinutého denního vědomí člověka, to znamená proniknout do jeho já. V tomto smyslu je Duch, který se zjevuje v myšlenkovém světle „dodekaedrického Kamene lásky“, tím prvotním Duchem budícím a zesilujícím v člověku síly jeho individuálního já, který se zjevil světu o Svatodušních svátcích. Teprve však dnes, v nových křesťanských mystériích, se tento Duch zjevuje ve formě, v níž se po prvé stává přístupným *každému* člověku dobré vůle, jenž z vlastní svobody touží vložit Základní kámen Vánočního sjezdu do svého srdce. Jelikož je ale tento Duch obnovených Svatodušních svátků současně Duchem nového sociálního společenství, může díky jemu vzniknout mezi lidmi to *duchovní bratrství*, na něž poukazuje sám Kristus slovy: „Nebo kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já mezi nimi“ (Matouš 18; 20).

Tedy povede vnitřní prožívání Základního kamene, proniknuté tímto Duchem budícím já a současně působícím sociálně, povede člověka k reálnému setkání s éterickým Kristem v nadmyslové sféře nej- bližší k Zemi (v nové Sambale). To bude možné proto, že výše popsané hlavní části Základního kamene odpovídají přesně základním elementům druhého Příchodu. V něm předstoupí Kristus před člověka jakožto nositel světové lásky, kdy je jeho obraz utkán ze světových imaginací a obklopuje ho zářící aura světových myšlenek.

Co bylo řečeno, dá se prohloubit ještě takto. Jako Světové Já je Kristus zahalen do tří makrokosmických schrán. Jeho duševní schránka se skládá ze světové lásky, éterická ze světové imaginativní moudrosti a fyzická ze světového světla. Neboť, podle slov Rudolfa Steiner, skutečná podstata duše, osvobozená od všech duchů překážek, je láska, a skutečná podstata materie, očištěná od všech protichůdných sil, se skládá ze substance čistého, nadmyslového světla (viz GA 120, 27.5.1910). Ale mezi nimi působí, jako prostředník, síly imaginativní moudrosti čili síly Sofie.

Tyto tři základní elementy, které jsou jak v éterickém zjevení Krista, tak v Základním kameni, odpovídají přesně vnitřní struktuře toho nového Slunce, které má jednou vzniknout z proměněné Země. Jeho živá semena byla založena a jeho vývoj se odehrával v důsledku

mystéria Golgoty. Rudolf Steiner to popisuje takto: „Musíme pochopit, že pohlížejíce na Krista umírajícího na kříži, stojíme před výchozím bodem vzniku nového Slunce.“ Neboť „smrt na kříži je semenem, z něhož vzejde nové Slunce“ (GA 112, 6. 7. 1909). Toto nové Slunce, které je od té doby v procesu svého stálého vývoje, se skládá z duchovního středu, jím je světové Já Kristovo, a z tří postupně se tvořících schrán: ze světové lásky, v níž se vyjadřuje tvůrčí aktivita Kristova uvnitř zemského bytí; ze světové imaginace, dodávající novému Slunci vnitřní formu naplněnou moudrostí; a ze světla světových myšlenek tvořících jeho zářící tělo. Proto se může každý člověk, když ponořil do základu svého éterického srdce Základní kámen a když s ním stále pracuje, stát díky tomu vědomým účastníkem a pomocníkem v tomto - zatím ještě nadsmyslovém - procesu vytváření nového Slunce jakožto základu budoucího kosmu Lásky (viz GA 13).

Jestliže se to stane, pak síly „Slunce Krista“ v zemském bytí budou s to současně nás ochránit a pomoci nám v boji s trojím zlem a jeho kosmickým zdrojem - Slunečním démonem. Neboť tento hlavní nepřítel lidského já a všech slunečních sil v našem kosmu může být přemožen a jednou bude přemožen novým morálním Sluncem světa, nabyvším plné duchovní síly, o němž se mluví ve čtvrté části Meditace Základního kamene:

„Božské Světlo,
Kriste-Slunce ...“.

Co bylo řečeno, lze vyjádřit ještě takto: V naší době se lidstvu ukazuje éterický Kristus v rouchu nadsmyslových schrán nového morálního Slunce světa. A z toho plyne, že vědomá práce s nimi za pomoci Základního kamene vede bezprostředně k prožívání éterického Krista. Tato práce sama spočívá v následujícím:

Začne-li člověk dnes za pomoci duchové vědy aktivně v sobě rozvíjet schopnost čistě duchového myšlení, tj. bude-li skutečně mít snahu vystihnout ve světě svými myšlenkami duchovno, pak se budou tyto produchovělé myšlenky, jako duchové světlo jím porozené, moci

vylučovat do duchového světa, vedouce člověka k svému praobrazu: k těm světovým myšlenkám, které nyní tvoří světelnou auru éterického Krista. A jestliže si člověk postupně osvojí - za pomoci duchové vědy - schopnost přetvářet své myšlenky v imaginace, stane-li se tedy vnitřně tvořivým, potom povedou tyto lidské imaginace rovněž ke svému praobrazu - k těm světovým imaginacím, z nichž je utkán duchovní obraz éterického Krista. A jestliže se člověk naučí, díky duchové vědě, pojímat celý svět jako všude proniknutý duchovostí a jestliže současně prožívá sebe ve svém „já“ jakožto čistě duchovou bytost, potom, když zpozoruje svou příbuznost se vším v duchovém světě, bude pak skutečně schopen začít milovat tento svět i všechny bytosti v něm přebývající. Taková čistá, nesobecká lidská láska odkryje jednou člověku svůj vyšší praobraz v duchovém světě: Předstoupí před něho sám božský nositel světové lásky - Kristus.

Základ této vnitřní cesty, vedoucí od lidských myšlenek, lidských imaginací a lidské lásky k myšlenkám světovým, imaginacím světovým a lásce světové, tvořícím tři nadsmyslové schrány nového morálního Slunce světa, tento základ je od začátku obsažen ve dvojí makro- mikrokosmické podstatě Základního kamene, jenž nám proto může posloužit jako brána k současnému prožívání éterického Krista.

Celou popsanou cestu lze zobecnit takto:

V důsledku toho se budou moci lidské poznání, lidská imaginace a lidská láska, což vše vyvěrá z anthroposofie a tvoří vnitřní podstatu produchověné vědy, produchověného umění(81) a produchověného náboženství, budou se moci stát pro člověka vloživšího do své duše Základní kámen bezprostředními vůdci k éterickému Kristu, k jeho světové lásce, světové imaginaci a světovým myšlenkám. Tehdy sešle člověku sám Kristus toho „vesmírného Ducha“, s jehož pomocí bude s to odporovat Soratovi v období třetího vystoupení jeho čísla v zemských dějinách.

V tom také spočívá pravý smysl setkání lidstva se zlem v epoše duše vědomé¹⁵. Neboť „kdyby člověk do sebe nepřijal ... sklony ke zlu, ... nedosáhl by toho, aby dostal ve své duši vědomé [a to znamená ve svém individuálním já] impuls přijmout do sebe Ducha vesmíru, Ducha, který má, počínaje naší dobou, oplodnit veškerou ostatní kulturu, pokud ona nechce propadnout smrti" (GA 185, 26. 10. 1918), tj. oplodnit všechny její základní oblasti: vědu, umění a náboženství.

Poslání Základního kamene v procesu překonávání zla

Shrneme-li vše, co bylo podáno, můžeme říci: Základem současné cesty k éterickému Kristu je *Základní kámen dobra* - spojující ve své podvojně povaze člověka a svět -, jak jej dal Rudolf Steiner na Vánočním sjezdu, a také *Meditace*, která se k němu vztahuje. Právě díky jejich bezprostřední spojitosti s éterickým Kristem je obojí v naší době nejdůležitějším prostředkem boje proti všem supostatům¹⁶, a to jak pro individuální duši, která do sebe vložila Základní kámen a pracuje intenzivně s jeho *Meditací*, tak i pro lidské společenství usilující upravit svůj sociální život na tomto základě. Neboť jen když budujeme na něm, budeme v budoucnosti moci reálně působit proti všem silám zla, v lidstvu narůstajícím, působit proti nim jednak jako jednotlivé individuality, jednak jako lidské společenství. A jestliže se to stane, pak bude Všeobecná - to jest všelidská - anthroposofická společnost s to splnit svůj základní úkol. Ona ukáže světu lidské obecnství zcela jiného druhu, v němž bude lidstvo moci postupně spatřovat sociální praobraz¹⁷ toho, co je v budoucnosti může v duchovém smyslu jedině uchránit před úplnou sociální katastrofou, vyvolanou tím, že v pozemském vývoji dále rostou síly zla.

Nejmocnější odpor proti zlu v oblasti sociální je obsažen v Základním kameni. Ten však může být vložen do duše jen v důsledku svobodného vnitřního aktu, vyvěrajícího ze samého já člověka, a jím

¹⁵ „Bewubtseinsseele“, „duše uvědomující“ v terminologii Jana Dostala; v ruštině „dušá samosoznájuščaja“ nebo i „dušá soznátělnaja“. - Pozn. překl.

¹⁶ nepřátelům, škůdcům - pozn. překl.

¹⁷ Jan Dostal zde doporučuje slovo „pravzor“. Německy „Urbild“, rusky „praobraz“. - Pozn. překl.

vydobytého vlastního poznání. Tak je v mystériu Základního kamene spojeno mezi sebou to, co je individuální a co je všeobecné. Neboť ačkoli je vložení Kamene dějem čistě individuálním, je on přesto v lidské duši prostředkem pro vývoj ne pouze osobní, nýbrž se v ní stává - jak to zvláště zdůrazňuje Rudolf Steiner - zvláště *Základním kamenem nového lidského obecnství*, v němž se po prvé může v plné míře uskutečnit princip *duchovního bratrství*.

Týž princip proniká i Meditaci Základního kamene. Tato Meditace začíná trojí výzvou k individuální duši („Duše lidská!“), jež vložila do svého základu Základní kámen Vánočního sjezdu, a završuje se v čtvrté části poukazem na to *společné* konání, které má vyplynout z našeho spojení s Duchem, jenž se ukazuje ve světelné auře tohoto „dodekaedrického Kamene lásky“:

„aby vedlo k dobrému,
co my
ze srdcí zakládat,¹⁸ z
hlav svých k cíli vésti
chceme (wollen)“.

4. Základní kámen jako *synthesa* základních proudů esoterického křesťanství

Když Rudolf Steiner postavil proti světovému zlu Základní kámen dobra, ukázal tím lidstvu i praobraz překonání zla dobrem v epoše duše vědomé či uvědomující v duchu čistě manichejském. Tím nejen obnovil manichejský impuls, ale spojil jej i s proudem rosikruciánským.

V důsledku toho máme v nových mystériích *synthesu* a další metamorfosu čtyř proudů dobra: rosikruciánského, manichejského, proudu Grálu a proudu templářského. Všechny tyto čtyři proudy jsou však přítomny v nových mystériích nikoli ve formě staré, nýbrž ve formě nové, obnovené ze současného michaelského ducha času.

¹⁸ Opakování slov „Was wir - co my“ je zde v ruském i německém textu vynecháno. - Pozn. překl.

Tak je cílem rosikruciánského proudu odhalit současnému člověku cestu křesťanského zasvěcení odpovídající současné epoše duše vědomé či uvědomující. Jeho středem a kulminací je setkání ve sféře intuice s Kristem jakožto nejvyšším Představitelem božského „Já jsem“. V duchovním smyslu jsou skuteční rosikruciáni pokračovateli mystérií Svatého grálu (viz GA 112, 24. 6. 1909). Na prahu nové doby byla tato mystéria uchována ve vnitřních školách rosikruciánů. Z mystérií Grálu čerpali své nejhlubší znalosti o podstatě Krista a o světovém významu mystéria Golgoty. Tato mystéria Grálu jsou opět přítomna - ve formě obnovené z ducha času - v anthroposofii. Proto nazývá Rudolf Steiner duchovní nauku, kterou založil, „naukou Grálu“, a nové zasvěcence - „zasvěcenci Grálu“ (GA 13).

S mystérií Svaté číše je spojen i proud manichejský. Toto vzájemné spojení vyplývá zejména z toho faktu, že se, podle duchovního bádání Rudolfa Steinera, velký zakladatel manicheismu - Mánes neboli Mani stal v jednom ze svých následných vtělení, pod jménem Parsi- fal, vedoucím zasvěcencem mystérií Grálu (viz GA 264). V anthroposofii se manichejský proud dále rozvinul ne pouze následkem jejího hlubokého proniknutí do tajemství zla, ale především díky tomu, že objevila novou cestu jeho překonávání ze sil éterického Krista.

Konečně se do nových mystérií vylil také duchovní proud templářů, těchto středověkých „poslů Svatého grálu“. V ideji trojčlennosti sociálního organismu, jak pochází z anthroposofie, máme obrození nej- vnitřnější podstaty templářského proudu, jak odpovídá epoše duše vědomé či uvědomující: úsilí vytvořit v lidstvu nové sociální uspořádání, odpovídající současnému působení impulsu Kristova v něm.

Tak máme v nových mystériích:

současnou cestu křesťanského zasvěcení - obnovení proudu rosikruciánů;

poznání Krista a mystéria Golgoty - obnovení mystérií Grálu;

pochopení zla a jeho přemožení - obnovení manicheismu;

trojčlennost sociálního organismu - obnovení impulsu templářů.

Lze též vystopovat spojitost těchto čtyř proudů s duchovní podstatou Základního kamene. K tomu je nutno připomenout, že eso-

terickým středem mystérií Grálu je objevení se *Ducha* nad Svatou číší. Aby se v manichejském smyslu proměnilo zlo v dobro, je zapotřebí vskutku všeobjímající síly *lásky* („Liebe das Bose gut!“ - praví dávný manichejský princip). Opravdového řešení sociálních problémů lidstva - jak na to nejednou poukazoval Rudolf Steiner - může být dosaženo jen pomocí vědomě rozvíjených *imaginací*. Konečně má rosikruciánská cesta zasvěcení - jako jedině odpovídající epoše duše vědomé či uvědomující - jako svůj základ plné zduchovění lidského myšlení, které se pak stává *světlem* v duchovém světě, dovolujícím člověku uchovat při vstupu do vyšších světů své individuální vědomí já. Proto je prvním stupněm současného zasvěcení „studium duchové vědy“ (GA 13).

Sergej O. Prokofjev